

Секція 5. Інноваційний розвиток економічних систем в умовах цифрової економіки

УДК 332.132

В.Антонів, канд. екон. наук, доц.

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

З.Артим-Дрогомирецька, канд. екон. наук, доц.

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

ОЦІНЮВАННЯ СЦЕНАРІЇВ РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИКИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

V.B. Antoniv, Ph.D., Assoc. Prof.

Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

Z.B. Artym-Drohomyretska, Ph.D., Assoc. Prof.

Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

ASSESSMENT OF ENERGY DEVELOPMENT SCENARIOS IN THE WESTERN REGION OF UKRAINE

На енергетичному ринку України відбуваються значні зміни, що стосуються не лише якісних або кількісних змін, а носять глобальний характер. Відповідно постає вимога адаптуватися до нових викликів не лише на рівні України, або окремих галузей енергетичних систем України, а й на рівні окремих регіонів. Формування чіткої та багатогранної стратегії розвитку енергетики західного регіону пов'язане з особливостями розподілу енергетичних генеруючих потужностей, а також покладів деяких первинних енергоресурсів. Цей регіон однозначно не найбагатший на території України, проте в умовах війни з російською федерацією та невизначеності в термінах її завершення, він відіграє стратегічно важливу роль. Важливо, аби цей регіон не лише відіграв роль резервної бази у випадку переходу енергетики у кризовий стан. Його розвиток має стати ключовим для подальшого відновлення, функціонування та розвитку енергетичних систем України в цілому.

Формування енергетичної стратегії на рівні країни відбувається в розрізі часу, поділяючи увесь процес на періоди та генеруючи набір сценаріїв та механізмів, проте на рівні регіону необхідно відштовхуватися від інших напрямків якісного та кількісного аналізу. Тому постає потреба побудови стратегій розвитку енергетики регіонів з різними територіальними особливостями на середньостроковий період. Такий підхід дозволить:

- швидко та ефективно реагувати на зміни існуючих тенденцій розвитку регіонів;
- враховувати територіальні особливості енергетики, такі як: поклади корисних копалин, розміщення генеруючих потужностей тощо;
- виконувати контроль за виконанням державних програм та стратегій на рівні регіонів.

Також необхідно враховувати особливості розроблення стратегії на рівні регіонів. Зокрема структуру паливно-енергетичного комплексу можна умовно поділити на три елементи: паливостачання, електропостачання та кінцеве споживання, яке забезпечується Об'єднаними Енергетичними Системами (ОЕС) [1]. Сектор постачання первинних енергоресурсів на пряму залежить від кількості корисних копалин, які знаходяться в регіоні, глибини їх залягання та існуючих технологій на базі підприємств. Обсяг генеруючих потужностей електроенергії також легко піддається аналізу та моделюванню, оскільки чітко визначений в межах регіону. Проте ОЕС неможливо розглядати в межах окремого регіону,

оскільки на державному рівні це єдина структура, що контролюється державою, і здійснює свою діяльність поза межами регіону дослідження. Іншими словами, неможливо дослідити попит на електроенергію, його динаміку або чинники, від яких він залежить, адже розподіл здійснюється споживачам, що знаходяться найближче до генеруючих потужностей. Тому у процесі дослідження регіону та розробленні стратегій доцільним є розмежування сектору видобування та генерування електроенергії, як двох незалежних структур, та побудови окремих стратегій для кожної з них.

Для ефективного оцінювання напрямів подальшого розвитку енергетики західного регіону України варто провести його SWOT-аналіз (див. Табл. 1):

Таблиця 1

SWOT-аналіз енергетичного комплексу західного регіону України

Переваги	Слабкості
Велика кількість джерел викопних ресурсів. Велика кількість приватних інвесторів. Зручне територіальне розташування.	Моральний та фізичний знос обладнання. Неефективні механізми стимулювання інвесторів. Наявність нецінових перешкод виходу на ринок. Відсутність єдиного інформаційного простору функціонування ОЕС.
Можливості	Загрози
Інтенсивне збільшення видобутку первинних енергоресурсів. Залучення іноземних інвестицій, зокрема з країн ЄС. Зменшення частки вуглеводнів в кінцевому виробництві енергії.	Війна з російською федерацією. Встановлення нецінових перешкод виходу на ринок. Нестабільність воєнної та політичної ситуації. Ризики, пов'язані з введенням нового енергоринку.

На основі проведеного загального SWOT-аналізу можна виділити основні пріоритети розвитку енергетичного комплексу західного регіону України:

- зростання частки відновлювальних джерел енергії в структурі виробництва енергії;
- нарощування виробництва вуглеводнів;
- залучення зовнішніх інвестицій;
- технологічне оновлення виробництва.

Важливо відмітити, що всередині західного регіону також сформувалися свої сектори, в яких більшою мірою розвинуті відновлювальні джерела енергії, ніж в інших регіонах країни, хоч це і було спростовано відповідним припущенням під час розроблення сценаріїв розвитку енергетики в регіонах країни [2]. Це означає, що завдання щодо реалізації оперативних планів досягнення цих цілей лягає не на державні, а на місцеві органи виконавчої влади.

Отже, вироблені в ході аналізу цілі відповідають усім вимогам методологій вироблення сценарного прогнозу, та слугують ланкою, що пов'язує короткострокові прогнози розвитку енергетики на базі області, або окремого підприємства та енергетичний комплекс України, як єдиної структури. Досягнення цих цілей за встановленими сценаріями дозволить регіону наблизитися до виконання завдань встановлених Енергетичної стратегії України [2] та забезпечить безперервний розвиток паливо-енергетичного комплексу, а також вільний та ефективний доступ до енергоресурсів.

Література

1. 18 кольорових та змістовних графіків, які пояснюють, як змінюється енергетика України [Електронний ресурс]. *BusinessViews*. 2020. URL:

<https://businessviews.com.ua/ua/economy/id/18-kolorovih-ta-zmistovnih-grafikov-jaki-pojasnjut-jak-zminjuetsja-energetika-ukrajini-2106/>

2. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія від 18.08.2017 р. № 605-р.